

4

U.

SZOLGÁLATI HASZNÁLATRA!

M-17-3/2-1973

**RENDŐRI FELADATOK
A HÁBORÚ IDŐSZAKÁBAN
RBV-ismeretek**

KIADJA:

**A BM TANULMÁNYI ÉS PROPAGANDA
CSOPORTFŐNÖKSÉG**

1973

ÁBTL - 1.11.1. - II. s. - M-17-3/2/1973. /1

11. d.

6-476/73.

65-5-24/73

SZOLGÁLATI HASZNÁLATRA!

RENDŐRI FELADATOK A HÁBORÚ IDŐSZAKÁBAN

RBV-ismeretek

SZIGORÚAN TITKOS!	
Ikt. sz.: <u>M-17-322</u>	Lap. sz.:
Erk.: <u>1973. 01. 14.</u>	
Ügyintéző: <u>Wektor alex.</u>	

KIADJA:

A BM TANULMÁNYI ÉS PROPAGANDA
CSOPORTFŐNÖKSÉG

1973

Írta:

SCHVAJDA BÉLA r. őrnagy

Lektorálta:

VINCZE JÁNOS r. ezredes

KÉRDŐÍV FELADATOK
A HÁBORÚ IDŐSZAKÁBAN
RÉV-ismertetők

Kiadta:
A BÉLA ÚJ MŰVÉSZETI ÉS IRODALMI KIADÓVÁZS
SOMLYÓVÁROSBAN

ELŐSZÓ

A Belügyminisztérium és szervei tevékenysége háború időszakában kiegészül azokkal a sajátos feladatokkal, amelyek a háborús viszonyokkal összefüggően jelentkeznek. E feladatok jelentős része az ország ellen irányuló ellenséges támadás hatásai elleni védelemmel függ össze.

Az állampolgárok védelmének biztosítása a Polgári Védelem feladata, azonban a védelem érdekében meghatározott intézkedések, rendelkezések betartásának biztosítása, valamint a közrend, a közbiztonság fenntartása ez időszakban is a BM rendőri szerveinek feladatát képezi.

A rendőri szervek e vonatkozású feladatai kevésbé ki-munkáltak, ezért további anyagok kiadására van szükség, amelyek körvonalazzák azokat a fő feladatokat és elveket, amelyeket figyelembe véve kell felkészülni a rendőri állománynak a háború bonyolult viszonyai közötti szolgálat ellátására.

Jelen kiadvány rendeltetése ennek a hiánynak a pótlása — anélkül azonban, hogy e témában teljességre törekedne.

A kiadvány a háborús időszakban jelentkező rendőri feladatok közül csak azokkal foglalkozik, amelyek a támadás veszélyével, bekövetkeztével összefüggően döntően a közbiztonság és a közlekedésrendészet tevékenységével kapcsolatosan jelentkeznek.

Az egyéb — ugyancsak ez időszakban jelentkező —

ÁLTALÁNOS RÉSZ

A Belügyminisztérium szerveinek a háború bonyolult viszonyai között el kell látniuk békeidőszaki, valamint a rendkívüli viszonyokból eredő állandó vagy ideiglenes jellegű feladataikat.

Állandó jellegű feladatok azok, amelyek a háború egész tartamában folyamatos ellátást igényelnek (pl.: forgalomirányítás, vagyonvédelem stb.).

Ideiglenes jellegű feladatok azok, amelyek esetenként, valamely eseménnyel — pl. támadás bekövetkezésével stb.-vel — kapcsolatosan kerülnek végrehajtásra (pl.: csapásterület elzárása, légiriadóval kapcsolatos feladatok stb.).

A korszerű eszközökkel vívott háború az ország valamennyi anyagi, technikai, politikai és erkölcsi erőforrásának maximális koncentrációját követeli meg, vagyis a — hagyományos értelemben vett — hátország olyan magas fokon szervezett, fegyelmezett egységét, amely nélkül a győzelem kivívása nem képzelhető el.

Ma a hátország jelentősége más, mint az eddigi háborúk során volt. A régihez viszonyítva megváltozik a háború képe, és ez magával hozta a hátország jelentőségének nagymérvű megnövekedését is. Mivel a hadsereg megfelelő bázis, tehát hátország nélkül nem győzedelmeskedhet az ellenség felett; így a hátország felkészítésére, működésére és a védelem megszervezésére fokozott gondot kell fordítani.

A *hátszágvédelem* összetett fogalom, amelyben azon rendszabályok összességét kell érteni, amelyeket az e feladatok végrehajtásába bevont fegyveres erők és szervek hajtanak végre a szervezett állami élet fenntartása, a hadsereg sikeres tevékenysége feltételeinek biztosítása, az ország területe, a lakosság és az anyagi javak védelme érdekében.

E rendszabályok jellegüket tekintve szerteágazóak; pl.: katonai, belbiztonsági stb. vonatkozásban jelentkeznek.

A Belügyminisztériumnak és szerveinek — háború időszakában — speciális feladatai ellátása mellett, azokkal összhangban kell végrehajtaniuk a hátszágvédelem rendszerében reájuk háruló feladatokat.

A polgári lakosság védelmével összefüggő — közbiztonsági, rendfenntartási, közlekedésrendészeti — feladatok ellátása a Belügyminisztériumra tartozik, melyeket a munkásőrség és az együttműködésre kijelölt katonai egységek segítségével hajt végre.

Ennek megfelelően a — továbbiakban meghatározásra kerülő — feladatok végrehajtásának biztosításával kapcsolatosan követelmény, hogy a Belügyminisztérium rendőri szerveinek parancsnoki állománya

ismerje:

- a rendőri szervek háborús időszaki feladatait;
- azokat a viszonyokat, sajátos körülményeket, amelyek meghatározzák a feladatok ellátásának, a szolgálat megszervezésének elveit, a gyakorlati megvalósítás módjait, formáit;

sajátítsa el:

- az együttműködő szervek tevékenységét, az együttműködés módjait;
- a végrehajtás irányításával összefüggő parancsnoki ismereteket;

szerezzen jártasságot:

— a gyakorlatok keretében az egységek irányításában bonyolult viszonyok között.

A közbiztonsági, a közlekedés- és igazgatásrendészeti szervek hivatásos állománya — szolgálati tevékenységének megfelelően, annak ellátásához — szükséges mértékben

ismerje:

— a háború időszakában jelentkező sajátos feladatait; azokat a viszonyokat, amelyek között e feladatok végrehajtásra kerülnek;

— az egyes feladatok ellátásának módját, rendszabályait;

— a feladat ellátásával összefüggő kötelmeket, magatartási szabályokat;

— a feladatok végrehajtásában együttműködő szervek tevékenységét, az együttműködés módját;

— az egyéni védelem módszereit, eszközeit, rendszabályait;

sajátítsa el:

— a meghatározott feladatok ellátásának módját,

— az egyéni védőeszközök alkalmazását.

A háborús időszaki feladatok ellátásával kapcsolatos kérdéseket — beosztásának megfelelően — a BM rendőri szervek parancsnoki és beosztotti állományának ismernie kell.

Háború időszakában a polgári lakosság védelmével, a támadás veszélyével, a csapás bekövetkezésével és a mentő-, mentesítő munkálatokkal kapcsolatos feladatok:

— a légitámadás elleni védekezéssel összefüggően, illetve

— csapás bekövetkezése esetén a
közvetlen és a
közvetett

kárterületen kerülnek végrehajtásra.

A LÉGITÁMADÁS ELLENI VÉDEKEZÉSSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A légitámadás elleni védekezéssel kapcsolatos feladatok:
a légitámadás elleni védekezésre való előkészületekkel összefüggően,
a lakosság riasztása — légiriadó — esetén,
a légiriadó tartama alatt,
a légiriadó elmúlt jelzés esetén
kerülnek végrehajtásra.

A légitámadás elleni védekezésre való előkészületekkel kapcsolatos feladatok

A rendőri szerveknek a légitámadás elleni védekezésre való előkészületekkel kapcsolatos alapvető feladata a jogszabályokban meghatározott előkészületi tevékenység végrehajtásának ellenőrzése — saját területükön azok egyidejű végrehajtása — a polgári védelmi szervek felkérésére hatósági erővel biztosítani a rendelkezésekben foglaltak teljesítését.

Az előkészületi tevékenység elsősorban az óvóhelyek készenlétbe helyezésére, a szükségóvóhelyek létesítésére, a tűzrendészeti intézkedésekre stb.-re terjed ki.

E feladatok ellátása megköveteli a vonatkozó, érvényes jogszabályok ismeretét és alkalmazását, illetve teljesülésének, érvényesülésének biztosítását.

A lakosság riasztása — légiriadó — esetén

Ilyenkor alapvető feladat: a légitámadások elleni védekezés, az azok által okozott károk megelőzése, elhárítása és csökkentése érdekében az elsötétítésre, az óvóhelyen való tartózkodásra, illetőleg más, hasonló jellegű, különleges magatartási szabályokra vonatkozóan kiadott rendelkezések megtartásának ellenőrzése és biztosítása.

A szolgálati feladatok ellátása során biztosítani kell, hogy — a rendelkezéseknek megfelelően — a nyilvános óvóhelyek megközelítésére szolgáló útvonalak bármikor zavartalanul igénybe vehetők legyenek, ott a közlekedést akadályozó tárgyak, anyagok ne legyenek, járművek ne parkoljanak.

Ezek elsősorban:

az óvóhelyek, a védelemre alkalmas helyiségek (pince stb.) elfoglalásával,

a közúti forgalom korlátozásával,

az egyes (kereskedelmi, vendéglátóipari, kulturális, sport- és egyéb — a lakosság céljait szolgáló — szolgáltató) intézmények működése beszüntetésének ellenőrzésével,

az elsötétítés rendelkezései megtartásának ellenőrzésével kapcsolatosan jelentkeznek.

— *Az óvóhelyek, a védelemre alkalmas helyiségek (pince stb.) elfoglalásával kapcsolatos rendészeti feladatok*

A légiriadó jelére mindenki köteles a legrövidebb időn belül óvóhelyre vagy más, védelmet nyújtó helyre vonulni.

Az utcán vagy közterületen tartózkodók a legközelebbi nyilvános vagy lakóházi óvóhelyen, esetleg más, a védelem céljaira alkalmas helyen kötelesek elhelyezkedni. A lakó-, illetve középületben tartózkodók ugyancsak kö-

telesek óvóhelyre vonulni. Az épület elhagyásakor kötelesek az előírt szabályok szerint (pl.: a tüzet eloltva, a gázcsapokat elzárva, az elektromos berendezéseket kikapcsolva stb.) hátrahagyni a helyiséget és az épületet.

A tartózkodás korlátozása — ha azt más rendelkezés nem szabályozza — a légiriadó elmúlt jelzésig érvényes. Ez időszakban az utcákon és közterületen csak a szabad mozgásra jogosító engedéllyel rendelkezők tartózkodhatnak.

A közterületen szolgálatot ellátóknak — a rendőröknek és az együttműködő szervek állományának — a védett helyek rendben és időben történő elfoglalásának biztosítása érdekében feltétlenül jól kell ismerniük szolgálati területükön a nyilvános és lakóházi óvóhelyeket, azok megközelítési lehetőségeit.

A légiriadó jelének felhangzásakor elő kell segíteniük az óvó- és egyéb védett helyek rendben történő elfoglalását. Ennek érdekében: tájékoztatást kell adniük az utcán, közterületen tartózkodóknak a közelben levő óvóhelyek megközelítésének lehetőségéről; segítséget kell nyújtaniuk az esetleges rászorulóknak, hogy minél hamarabb védelmet keressenek.

A személyi állomány őr- és járőrszolgálatot ellátó — szolgálatban levő — tagjai a szolgálati helyüket légiriadó elrendelésekor sem hagyhatják el. (Kivételt képeznek azok, akik erre az eligazításkor külön utasítást kapnak!) Légiriadó esetén — a helyi lehetőségektől függően — viszonylag védettebb helyet kell elfoglalniuk, amely azonban lehetőséget ad a szolgálattal összefüggő tevékenység (pl.: objektum őrzése, forgalom, illetve elsőtétítés ellenőrzése stb.) folytatására és szükség esetén intézkedésre.

A lakóházakban, üzemekben, intézményekben az óvóhelyre való vonulás irányítása a lakóházi, üzemi önvédelmi szervezetek (rendfenntartó alegységek) feladata.

— A közúti forgalom korlátozásával kapcsolatos feladatok

A légiriadó jelének felhangzását követően a legrövidebb időn belül a közúti forgalomban részt vevő járművek forgalmát be kell szüntetni. Ilyenkor a jármű vezetője köteles a járművet megállítani, sötétedés után annak belső és külső fényeit megszüntetni. A járműben tartózkodó valamennyi személy köteles azt elhagyni — kivéve akkor, ha a támadás bekövetkezése miatt csak a jármű szolgálhat védelmül — és az előző pontban meghatározottak szerint védelmet keresni.

Kivételt képeznek azok a járművek, amelyek

— az egyéb jogszabályok rendelkezései értelmében a légiriadó tartama alatt is közlekedhetnek;

— a közigazgatási határ irányába (kifelé) haladnak, és — a távolság alapján — lehetőségük van arra, hogy maximálisan 10 percen belül a település területét elhagyják.

A település (közepe) felé irányuló forgalmat minden esetben le kell állítani!

A vezetékes közúti járművet köteles vezetője a leállítást követően — az áramszedő lehúzásával — áramtalanítani.

A járművekkel a közlekedésrendészeti szabályoknak megfelelően úgy kell megállni, hogy a jármű a közlekedést és a közterületen levő vízcsapok használatát ne akadályozza. A járművek leállítására elsősorban parkokat, fedettebb, védett részeket kell figyelembe venni.

Katonai járművek (oszlopok) mozgását — amelyek ilyen időszakban is szabadon közlekedhetnek — elő kell segíteni. Ilyenkor a jármű (az oszlop) parancsnokát tájékoztatni kell a légiriadó elrendelésének tényéről, és felvilágosítást, tájékoztatást kell adni az esetleges más útvonalra, a megkerülés lehetőségére vonatkozóan.

— *Az egyes (kereskedelmi, vendéglátóipari, kulturális, sport- és egyéb — a lakosság céljait szolgáló — szolgáltató) intézmények működése beszüntetésének ellenőrzésével kapcsolatos feladatok*

A légiriadó jelének felhangzásakor valamennyi említett intézmény és létesítmény működését kötelesek azonnal beszüntetni, és az ezzel, valamint az ott-tartózkodók életvédelmével összefüggő feladatok ellátása az intézmény feladata.

A rendőri — és a rendfenntartásban együttműködő — szervek feladata:

- a működés beszüntetésének ellenőrzésére,
- az ott-tartózkodók biztonságba helyezése során a rend fenntartására, a pánik megelőzésére terjed ki.

— *Az elsötétítés rendelkezései megtartásának ellenőrzésével kapcsolatos feladatok*

Az elsötétítés bevezetésére és végrehajtására vonatkozó rendelkezésben (jogszabályban) foglaltak végrehajtásának ellenőrzésében a rendőri szervek is kötelesek közreműködni, melynek ki kell terjednie: valamennyi üzemeltetett fényforrásra (köz- és térvilágításra, épület- és járművilágításra, a különleges ipari és egyéb fényekre) mind a csökkentett világítás, mind a teljes elsötétítés esetében.

Amennyiben a szolgálat ellátása során a rendelkezésekben meghatározottaktól eltérő fényforrás alkalmazása, vagy az elsötétítésre vonatkozó rendelkezés be nem tartása észlelhető, úgy az ellenőrző köteles az észlelt hiányosságok megszüntetésére haladéktalanul intézkedni, és eljárás megindítását kezdeményezni.

A légiriadó tartama alatt

A személyi állomány azon tagjai, akik óvóhelyen tartózkodnak, kötelesek közreműködni az óvóhely rendjének fenntartásában, fellépni a rendbontók, rémhírtérjesztők, pánikkeltők ellen, segítséget nyújtani az óvóhely parancsnokának feladatai ellátásához.

A légiriadó tartama alatti feladatok:

— *A közlekedés, a forgalom ellenőrzése*

A légiriadó tartama alatt csak a külön engedéllyel rendelkező, valamint az egyéb jogszabályok rendelkezései értelmében ez időszakban szabad mozgásra jogosult személyek és járművek közlekedhetnek.

Amennyiben szabadban tartózkodó személyeket észlelünk, igazoltatni kell őket, és ha nem rendelkeznek szabad mozgásra jogosító engedéllyel, a legközelebbi rendőri szervhez kell előállítani őket, és ellenük a szabálysértési eljárást haladéktalanul le kell folytatni.

Engedéllyel nem rendelkező gépjárművek esetén az eljárást a gépjármű vezetője, illetőleg a gépjármű üzemen tartója ellen kell lefolytatni.

— *Az elsötétítés rendszabályai megtartásának ellenőrzése*

A légiriadó jelére — szürkülettől virradatig — a teljes elsötétítés rendszabályai lépnek érvénybe.

Ennek megfelelően a jelzést követő harminc másodpercen belül minden fényt meg kell szüntetni, és ezt követően csak a jogszabályban meghatározott helyiségek fényforrásai üzemeltethetők — de csak abban az esetben, ha a helyiségek elsötétítése a követelményeknek megfelel (pl. ide tartoznak a nélkülözhetetlen közszolgáltatási helyiségek fényei stb.-k).

A megengedettnél erősebb fényforrás észlelése esetén azonnal intézkedni kell annak kikapcsolására, illetve az előírt elsötétítés végrehajtására.

Az előírtaktól eltérő világítással közlekedő gépjárművek vezetőjét a gépkocsi leállítása után — a szabad mozgásra jogosító engedély megléte esetén is — utasítani kell az előírt világítás alkalmazására.

Amennyiben az elsötétítésre vonatkozó rendelkezések megszegésének módja, formája ellenséges tevékenységre utal, vagy annak alapos gyanúja áll fenn (pl. fényjelek továbbítása), a megszüntetésére, az elkövető felkutatására, elfogására és előállítására, továbbá a vizsgálat és az eljárás lefolytatására kell intézkedni.

— *A vagyonvédelem biztosítása*

A légiriadó egész tartama alatt biztosítani kell a vagyonvédelmi feladatok folyamatos ellátását.

Ebben az időszakban is számítani kell a bűnöző elemek tevékenységére, s ezért fokozott figyelmet kell fordítani a személy- és vagyonvédelemre, a fosztogatások megakadályozására, illetve intézkedést kell tenni az elkövetők kézrekerítésére és az eljárás lefolytatására.

A légiriadó tartama alatt a személyi állomány szolgálatban levő — szabadban tartózkodó — tagjainak fokozott figyelmet kell fordítaniuk az általuk észlelhető — intézkedést igénylő — körülményekre. Az általuk tapasztalt ilyen körülményekről (fosztogatásról stb.-ről) a legrövidebb időn belül kötelesek jelentést tenni, illetve a megfelelő intézkedést foganatosítani.

— *A személyi állomány magatartási szabályai a légiriadó tartama alatt*

A személyi állomány nem védett helyen tartózkodó tagjai a légiriadó jelének elhangzása — azt követően a

végrehajtásra kerülő intézkedések megtétele — után kötelesek egyéni védőeszközeiket, felszereléseiket készenléti helyzetbe helyezni.

A készenlétbe helyezett:

- gázálcot és
- összfégyvernemi védőfelszerelést

azonnal alkalmazni kell (fel kell venni) — bármilyen jellegű — támadás bekövetkezése esetén; különösen fontos azonban ez a gyors és szakszerű alkalmazás akkor, ha a támadás során:

- tompa puffanások,
- füst-, köd-, gázképződés,
- porfelhő kialakulása,
- erősebb fényvillanás

észlelhető.

A jelek észlelése esetén alkalmazott (felvett) egyéni védőeszközöket mindenki köteles viselni:

- a légiriadó elmúlt jelzésig, vagy
- szolgálati helyéről történt bevonásáig vagy
- amíg utasítást nem kap azok levételére.

A légiriadó elmúlt jelzés esetén

A légiriadó elmúlt jelzés akkor kerül kiadásra, ha:

- a légiriadó jelzését követően támadás nem következett be, vagy
- a támadást csak hagyományos eszközökkel hajtották végre.

Az említett időszak legfontosabb feladatai:

— *A nyilvános óvóhelyek rendben történő elhagyásának biztosítása:*

A légiriadó elmúlt jelzés elhangzását követően biztosítani kell a nyilvános óvóhelyek rendben, fegyelmezet-

ten történő elhagyását. A lakóházi, üzemi óvóhelyek elhagyásának rendjét az önvédelmi szervezetek (rendfenntartó alegységek) biztosítják.

— *A közúti forgalom megindítása, rendjének biztosítása:*

A légiriadó elmúlt jelzése feloldja a légiriadó-jelzésre életbe léptetett forgalomkorlátozásokat. Ilyenkor biztosítani kell a forgalom meghatározott irányokban történő zavarmentes megindulását és ebben tevékenyen közre kell működni.

— *A közrend, közbiztonság fenntartása:*

A légiriadó elmúlt jelzést követően az óvóhelyek elhagyásával, valamint a közúti forgalom megindításával kapcsolatos feladatok ellátása után a továbbiakban a szolgálati feladatokat az egyébként meghatározottak szerint kell ellátni.

Fokozott figyelmet kell fordítani a nyilvános óvóhelyek készenlétének, az irányfények, feliratok, táblák — amelyek a nyilvános óvóhelyek megközelítését segítik elő — épségének biztosítására, ellenőrzésére.

A szolgálat ellátása során ellenőrizni kell azok meglétét, épségét; rendellenesség észlelése esetén pedig tájékoztatást kell adni az érintett polgári védelmi szervnek.

Rongálás, szándékos kártevés esetén intézkedni kell az elkövetők elfogására, az eljárás megindítására.

CSAPÁS BEKÖVETKEZÉSE ESETÉN

Amennyiben a légiriadó jelzését követően ellenséges támadás következik be, az alkalmazott harceszközök fajtájától függő *kárterületek* alakulnak ki, és itt kell megoldani mindazokat a feladatokat, amelyek a polgári védelem tevékenységével, az életmentés, a mentesítés és a kárfelszámolás biztosításával függnek össze.

Az alkalmazott harceszközök fajtájától függően különböző *kárterületek* alakulhatnak ki.

A *tömegpusztító fegyverek* alkalmazásának következményeként kialakulhat:

- atom-,
- vegyi és
- biológiai

kárterület.

E fegyverfajta alkalmazása következtében — az alkalmazás körülményeitől függően — a *kárterület* megszlik:

- közvetlen és
- közvetett

csapásterületre.

A *közvetlen csapásterület* fogalmába az alkalmazott tömegpusztító eszközök hatásai által közvetlenül érintett térség tartozik. E terület nagysága az alkalmazott tömegpusztító fegyver fajtájától, energiájától és egyéb, sajátos jellemzőitől függ; általában azonban nagyobb kiterjedésű területet foglal magában. Az alkalmazás során

a kárterületnek ezen a részén a fegyverfajta valamennyi hatótényezőjének hatása maradéktalanul, rövid időn belül érvényesül.

A *közvetett* csapásterület fogalmába a közvetlen csapásterületen alkalmazott tömegpusztító fegyver hatásainak kiterjedése, illetve a másodlagos hatások által érintett terület tartozik (pl.: radioaktív-, illetve gázfelhő, járványok terjedése stb.).

E terület nagysága is — bizonyos értelemben — függvénye az előzőekben elhatároltaknak; itt azonban a hatások terjedésében jelentős szerepet játszanak a meteorológiai viszonyok is. A kárterületnek ezen a részén az alkalmazott fegyverfajta hatótényezői — természetesen nem mindegyik — időben később jelentkeznek.

A *közvetett* csapásterület térbeli kiterjedése — a közvetlenéhez viszonyítva — igen nagy is lehet.

Pl. egy 1 Mt energiájú atombomba földfelszíni robbanásakor a közvetlen kárterület mintegy 380 km²-nyi terület. Ugyanebben a helyzetben a kialakult radioaktív felhő által szennyezett, *közvetett* kárterület — 10 km/óra szélességgel — esetén — mintegy 4340 km²-nyi területet tesz ki.

A *hagyományos harceszközök* lehetnek:

- romboló- és
- gyújtóeszközök,

melyek alkalmazása következményeként a károk viszonylag kisebb területen alakulhatnak ki.

A *hagyományos és a tömegpusztító fegyverek* kombinált alkalmazásának következményeként kialakulhat *kombinált kárterület* is, ahol a két fő típusú fegyverfajta hatásai egyaránt jelenkeznek.

A csapás következményeként kialakult helyzetben a feladatokat

- a közvetlen és
- a közvetett

csapásterületre vonatkoztatva vizsgáljuk, és az egyes fegyverfajták sajátosságaiból adódó feladatokat, illetve a végrehajtásukkal összefüggő kérdéseket is az említett területekre kiterjedően határozzuk meg.

A közvetlen csapás területe:

— *Atomfegyver alkalmazása esetén*

A kárterület megközelítően — a robbanási energiától és módtól, a terep- és beépítettségi viszonyoktól függően — kör alakú terület. A károk elsősorban — a léglökési hullám, valamint a hő- és fénysugárzás hatására — rombolások, tüzek formájában jönnek létre.

A kárterületet a túlnyomásértékek — léglökési hullám — nagyságától függően ún. *kárczónákra* osztjuk fel.

A *központi kárczóna*: a robbanás középpontjától olyan távolságig terjed, ahol a túlnyomás értéke 1 kg/cm^2 -ig csökken.

Ez a teljes pusztulás területe; az itt kialakuló igen magas túlnyomásértékek következtében általában nincs lehetőség mentési munkálatokra; tehát sem életmentésre, sem helyreállításra.

I. kárczóna: a túlnyomás értéke 1 kg/cm^2 -től— $0,3 \text{ kg/cm}^2$ -ig terjed.

Ezen a területen belül a mentés eredményes lehet, és a mentő-, kárfelszámoló egységek tevékenysége elsősorban itt számottevő.

II. kárczóna: a túlnyomás $0,3 \text{ kg/cm}^2$ -től— $0,1 \text{ kg/cm}^2$ -ig csökken.

Ezen a területen az enyhe károk jellemzőek. A mentési, kárfelszámolási munkálatok itt általában nem igénylik a magas fokon gépesített alakulatok, egységek alkalmazását.

Atomfegyver alkalmazása esetén a közvetlen csapás területe nagy kiterjedésű lehet.

Fokozza mindezt az is, hogy atomfegyverrel mért csa-

pás esetén annak körülményei, a robbanás kísérő jelenségei (tűzgömb, fénysugárzás, léglökés, gombafelhő, hang stb.), azok megjelenésének félelmetes vonásai olyan hatást válthatnak ki — még a jelentős távolságra tartózkodókból is, amely fokozza, előtérbe helyezi, esetleg uralkodóvá teszi a félelemérzést.

Az egyén idegrendszerének ezen állapota általában kedvezőtlenül hat a rend, a fegyelem érvényesülésére. Ez a tény alapvetően azért jelentős, mert figyelembevételel megítélhető, hogy az atomcsapás által érintett területen tartózkodók esetében a csapást túlélők — éppen a vázolt okok következtében — nem vehetők számításba az ott jelentkező feladatok ellátására vagy segítésére, sőt — éppen az átéltek hatására — jelentős rendészeti erőket köthetnek el. A csapást kísérő jelenségek jelentős távolságra észlelhetők, és az említett területeken elhelyezkedő személyek esetében is hasonló jellegű problémák jelentkezésére kell számítani.

— *Mérgező harcanyagok (vegyszer) alkalmazása esetén*

A közvetlen csapásterület kiterjedése általában nem éri el az atomfegyver alkalmazása következtében kialakuló közvetlen kárterület méretét, sőt — szélsőséges esetben — lehet egészen kis terület is.

A kárterületen alapvetően a mérgező harcanyag cseppjei, azok gőze jelentik a veszélyt. Mérgező harcanyagok alkalmazása esetén az anyagi objektumok nem szenvednek sérülést, s így a terület képe lényegében nem tér el a szokványos viszonyoktól.

A támadást, a mérgező harcanyagok alkalmazását kísérő jelenségek — eltérően az atomfegyvertől — kevésbé félelemkeltők az adott pillanatban. A későbbiek során azonban — éppen kevésbé észlelhető, rejtett jellegük miatt — felerősödik ez a félelemkeltő hatás.

— *Biológiai eszközök alkalmazása esetén*

A biológiai harcanyagok több szempontból különböznek az egyéb fegyverfajtáktól. A biológiai támadás — amely végrehajtható rejtve is — alapvetően a járványok előidézésére alkalmas kórokozók eljuttatását jelenti a célterületre. A felhasznált kórokozó hatása (különösen a baktériumtoxinok esetében) órákig, napokig, sőt hetekig rejtve maradhat — attól függően, hogy milyen időtartamú az alkalmazott fertőző betegségek lapangási ideje. A biológiai eszközök alkalmazásával végrehajtott támadás következtében — a mérgező harcanyagokhoz hasonlóan — a területen, az anyagi objektumokban nem jön létre károsodás; *a biológiai fegyver csak az élő erők ellen irányul.*

Biológiai eszközök alkalmazása esetén a közvetlen kárterület meghatározása általában igen bonyolult feladat.

A közvetlen kárterületen végrehajtásra kerülő feladatok

Lezárás

A közvetlen kárterület lezárásának célja:

— illetéktelenek bejutásának, behatolásának megakadályozása;

— a mentő-, kárfelszámoló egységek zavartalan működésének biztosítása, mozgásuk elősegítése;

— a csapást túlélők spontán és szervezett menekülésének, menekítésének — meghatározott irányokba történő — biztosítása.

A lezárásra kerülő terület nagyságát alapvetően az alkalmazott fegyverfajta — harceszköz — hatását meghatározó tényezők (energia stb.) befolyásolják. Ugyan-

csak ezen tényezők befolyásolják a lezárás körülményeit, a végrehajtás módjait stb.-t.

A tömegpusztító fegyverrel végrehajtott támadás következtében kialakult kárterület lezárásának általános sajátosságai:

— A tömegpusztító fegyverrel történt támadás eredményeként a közvetlen kárterület is nagy kiterjedésű lehet: így viszonylag nagyobb terület lezárása válhat szükségessé;

— A lezárást sorfalszolgálattal vagy arra alkalmas eszközök, anyagok alkalmazásával kell biztosítani;

— A lezárásra vezényelt személyi állomány részére meg kell határozni a feladat ellátásával kapcsolatos önvédelmi jellegű köteleket, a szolgálati időt, az egyéni védelmi rendszabályokat, az esetlegesen szükséges mentesítési feladatokat;

— Az alkalmazott fegyverfajta, a terep és a meteorológiai viszonyok sajátosságai következtében a lezárást végrehajtó személyi állomány — éppen veszélyeztetettsége miatt — csak korlátozott ideig teljesíthet szolgálatot;

— A lezárás során az egyéni védelem eszközeinek, rendszabályainak alkalmazása mind a parancsnoki, mind az érintett állomány részéről szükségessé válhat;

— A lezárásban részt vevő személyi állományra várhatóan és feltehetően jelentős hatást gyakorol a kialakult kárterület, a sérültek tömege, a halottak nagy száma és a túlélők menekülése;

— A szolgálatot teljesítőknek — szükség esetén — terelőutakat kell kijelölniük, ahol a forgalom lebonyolítható.

A lezárás eltérő sajátosságai a fegyverfajták hatásai-
ból eredően:

— *nukleáris kárhely* (atomfegyver alkalmazása) esetén a lezárást — általában — a robbanás középpontjá-

tól nagyobb távolságra — elvek szerint — az I. kárvóna határán (a $0,3 \text{ kg/cm}^2$ túlnyomás értékének távolságában) kell végrehajtani;

Ezek a távolságok különböző energia esetén:

kt (kilotonna)	20	100	500	1000	3000	5000	10 000
km	1,4	2,5	4,2	5,3	7,6	9,1	11,5

Itt nem minden esetben van szükség az egyéni védőeszközök alkalmazására;

alapvető feladat a lezárás során a túlélők rendszertelen, kifelé, valamint befelé irányuló mozgásának megakadályozása, amely — előreláthatóan — kényszerintézkedések alkalmazását is megköveteli;

— *vegyszeres kárhely* esetén:

a kárterület lezárását általában a szennyezett terület határán — vagy ahhoz igen közel — kell végrehajtani.

— *biológiai kárhely* esetén:

vagyis a biológiai fegyverek alkalmazása vagy annak alapos gyanúja — különösen a veszélyes fertőző megbetegedések észlelése — esetén karantén rendszabályok bevezetésére kerül sor, amelynek alapvető célja a fertőzött — vagy feltehetően fertőzött — terület teljes elszigetelése;

a fertőzött terület lezárását olyan egységekkel kell megoldani, amelyek a támadás, illetve a karantén bevezetését előidéző gyanús jelek észlelése időpontjában az adott terület határain kívül helyezkedtek el.

A kijelölt területen tartózkodó személyi állományra ugyancsak a karantén rendszabályok érvényesek, azonban azok, akik nem betegedtek meg, a lezárt területen látnak el szolgálatot.

A fertőzött terület lezárását — fegyveres őrzését — az utaknál felállított őrséggel kell biztosítani. Az örök közötti terület zárásának biztosítására az örököt járőrök-

kel célszerű összekötni. A járőrözést gyalog vagy járművön — függően az út- és terepviszonyoktól, valamint az örök egymástól való távolságától — lehet végrehajtani.

A lezárt területre vonatkozóan a ki- és belépést általában meg kell tiltani, illetve csak a polgári védelem egészségügyi szolgálata által meghatározott módon lehet engedélyezni. Meg kell tiltani és akadályozni e területről bármilyen anyag, eszköz előzetes fertőtlenítés és speciális vizsgálat nélküli kivitelét.

A gépjármű-forgalmat — amennyiben lehetséges — el kell terelni és a lezárt területet kikerülő terelőutakon kell lebonyolítani.

Amennyiben a forgalom elterelése — természeti adottságok vagy egyéb okok következtében — nem oldható meg, a szabad mozgásra jogosult gépjárművek átmenő forgalmát — az illetékes polgári védelmi szerv parancsnoka egyetértésével — a következő szigorításokkal lehet engedélyezni:

— a lezárt területen belül csak meghatározott útvonalon közlekedhetnek;

— a be- és kilépéskor az előírt fertőtlenítést a meghatározott módon kötelesek végrehajtani;

— az áthaladás alatt a gépjármű zárt állapotban haladhat, a gépjármű elhagyása tilos!

Amennyiben a gépjármű utasai a lezárt területen — bármilyen okból — elhagyják a gépjárművet, a területről való kilépésük nem engedélyezhető.

A fertőzött területen — hasonló megkötésekkel — az áthaladó vasúti forgalom engedélyezhető.

A tömegpusztító fegyverek alkalmazása következtében létrejött kárhelyek lezárását végrehajtó személyi álmomány egyéni védelemmel kapcsolatos feladatai:

— Nukleáris kárhely lezárása esetén — akkor is, ha a tervezett felállítási helyen sugárszennyeződés nincsen

— útbaindításkor az előírt 2 db Ixecur tableta bevételel el kell rendelni;

— Vegyi kárhely esetén közölni kell az alkalmazott mérgező harcanyag fajtáját;

— A felállítási helyen kerülni kell az ott levő tárgyak, eszközök, tereptárgyak megfogását;

— A szolgálat ideje alatt tilos enni, inni, dohányozni, természetes szükségletet a felállítási helyen végezni (a területet szennyezettnek kell tekinteni);

— Szennyezésre, a veszély kiterjedésére utaló gyanús jelek észlelését azonnal jelenteni kell.

A parancsnoki állomány, valamint a lezáráásban részt vevő személyi állomány a szolgálat időtartamában, az egyéni védelem rendszabályai meghatározásakor köteles figyelembe venni:

— a veszély jellegét, mértékét (pl. sugárszintnagyság),

— az időjárási viszonyokat (pl. hőmérséklet),

— a feladat ellátására kijelölt személyi állomány egészségi alkalmasságát,

— a pihentetés lehetőségeit,

— az állomány sugárterhelésének helyzetét,

— a váltás, a szükséges mentesítés lehetőségét.

A hagyományos harceszközök alkalmazása következtében kialakult kárhely esetén lezárást kell alkalmazni: fel nem robbant bombák észlelése, tüzeset, épület, illetve óvóhely beomlása esetén;

közutak, vaspályák, közművek számottevő rombolódásakor;

mentési, kárfelszámolási munkák színhelyén, valamint minden olyan esetben, amikor a körülmények azt indokoltá teszik.

Fel nem robbant bomba észlelése esetén, azt — az arra illetékes polgári védelmi parancsnokságnak — azonnal jelenteni kell, és a helyet, valamint környékét min-

dennemű forgalom elől el kell zárni. Az ott-tartózkodókat biztonságos helyre kell irányítani, és a forgalom elterelésére, a terelőutak kijelölésére intézkedni kell. Továbbá a tűzsereszek megérkezéséig gondoskodni kell arról, hogy a veszélyes helyet illetéktelenek ne közelíthessék meg.

Egyéb esetekben a lezárás alapvető célja a mentési, helyreállítási munkálatok zavartalanságának biztosítása.

Forgalomirányítás, útvonal-biztosítás

A közvetlen csapásterületen ideiglenes jellegű forgalomirányítás kerül alkalmazásra.

Az ideiglenes jellegű forgalomirányításon azt értjük, amikor egy adott helyen csak valamely kivételes eseményhez — jelen esetben a mentéshez, a kárfelszámoláshoz és a menekítéshez — fűződő irányítás folyik; ez lehet egyszeri vagy csak rövid időszakra vonatkozó tevékenység.

A forgalomirányítás általában karral (forgalomirányító bottal) történhet. Vegyi vagy biológiai csapás által előidézett kárterületen — ha az elektromosenergia-ellátási rendszer működőképes — lehetséges a közúti jelzőlámpákkal történő irányítás is.

A forgalomirányítás, útvonal-biztosítás fő feladatai:

— a keletkezett károk következményeként a forgalom elterelése, irányítása meghatározott irányokba a lezárt területekről vagy útvonalakról;

— a kárterületen átmenő vagy belső forgalom céljára útvonal(ak) kijelölése, biztosítása;

— a menekítés irányainak meghatározása;

— a forgalom körütekintő, szabályos jelzésekkel történő irányítása, a forgalom zavartalanságának biztosítása;

— a forgalmi elsőbbség biztosítása a műszaki-mentő egységeknek, a különleges jelzéssel ellátott járműveknek és fegyveres szervek járműveinek;

— intézkedés a forgalmat veszélyeztető vagy zavaró körülmények, jelenségek megszüntetése érdekében;

— a lakosság segélyhelyekre, mentesítő állomásokra történő irányítása.

A forgalomirányítással kapcsolatos teendők ellátására a következő helyeken kerül sor:

— Forgalomirányító őrhelyen, melyen azt a területet — csomópontot — értjük, amelyre a forgalomirányító személy, vagy a forgalomirányító jelzőberendezés forgalomszabályozó jelzéseinek hatálya kiterjed.

— Forgalomirányító ponton, melynek azt a helyet nevezzük, ahonnan a forgalomirányító jelzéseket adják.

— Keresztezési ponton, melynek azt a helyet nevezzük, ahol két vagy több út keresztezi egymást; vagyis az egymást keresztező utak által képezett középpontot.

— Egyedi útkereszteződésben, ahol általában két út keresztezi egymást, s amely nincs összefüggésben a legközelebbi keresztezési ponttal vagy forgalomirányító őrhellyel.

— Csomópontrendszerben, ahol az ötnél több közút szintbeni kereszteződése általában tér jelleggel alakul ki.

A csomópontrendszereken való áthaladás bonyolultabb és áttekinthetlenebb, mint az egyedi kereszteződésekben, és ezért a forgalom irányítását itt több személy végzi.

Amennyiben a forgalomirányítással, az útvonal-biztosítással kapcsolatos feladatok ellátására szennyezett viszonyok között kerül sor, úgy a végrehajtásban érintettek — a szennyezett területen való tartózkodás időtartamában — kötelesek egyéni védőeszközöket (gázálcot, összefegyvernemi védőfelszerelést stb.-t) alkalmazni, illetve az RBV-védelem rendszabályait megtartani.

Rendfenntartás

A tömegpusztító — és hagyományos — fegyverek alkalmazása következtében kialakuló kárterületen az életmentési, a kárfelszámolási és a kárelhárítási tevékenység hatékonyságát jelentősen befolyásolják — segítik vagy nehezítik — a területen a munka lehetőségei, körülményei.

A rendfenntartás keretében végrehajtásra kerülő feladatok alapvető célja a korszerű támadó fegyverek alkalmazási viszonyai között is biztosítani a mentés, a helyreállítás zavartalanságát, a csapás sújtotta terület egészén a rend fenntartását.

A közvetlen csapásterületen a rendfenntartás fő feladata:

— a támadást túlélők menekülésének, menekítésének biztosítása;

— időben történő beavatkozással, tájékoztatással, rendőri intézkedéssel megelőzni, megakadályozni a pánikot, a tudatos rendzavarást, dezorganizálást;

— biztosítani: a zavartalan mentést, kárfelszámolást, a kiadott rendelkezések, rendszabályok megtartását, a személy- és vagyonvédelmet, a mentési, kárfelszámolási munkálatok bázishelyein a rendet.

Mindezekre a polgári védelem által telepített bázishelyek, intézmények területén — éppen a zavartalan tevékenység érdekében — van szükség.

Ilyen bázishelyek, intézmények lehetnek a:

sérültek gyűjtőhelyei,

kimenekítettek gyülekezőhelyei,

szükségkórházak,

mentesítő állomások (fertőtlenítő állomások).

Az említett területeken alapvető követelmény az adott funkció zavartalan ellátása; tehát biztosítani kell az illetéktelenek távoltartását, az adott területre, az intéz-

mény működésére vonatkozó rendszabályok megtartását.

A tömegpusztító fegyverek alkalmazása következtében létrejött kárterületen a rendfenntartási feladatok jellegét jelentősen befolyásolja a fegyverfajták pszichikai hatása. A támadás, a csapás körülményei és jelenségei — elsősorban az átélők, a túlélők esetében — jelentős depressziót, esetenként agresszív reakciókat válthatnak ki. Ez a tény meghatározza a rendfenntartási feladatok irányát, terjedelmét. A nagyfokú félelem hatására mind a teljes érdektelenség és elesettség, mind a pánik és féltelenség kialakulhat — vagy ki kell alakulnia —, melynek ellensúlyozása, korlátozása jelentős erőket igényelhet. Az intézkedések során feltétlen számítani kell arra, hogy kényszerintézkedések alkalmazására sor kerülhet.

A tömegpusztító fegyverek által előidézett kárhelyen, a rendfenntartási feladatok végrehajtása során követelmény — különösen a vegyi és a biológiai kárhely esetében — az egyéni védőeszközök, védőfelszerelések alkalmazása is. Ennek megfelelően a szolgálat szervezése és vezénylése során a parancsnoki állománynak figyelembe kell vennie a szennyezettségi viszonyokat, a szolgálatba vezényelt személyi állomány egészségügyi alkalmasságát, valamint a természeti körülményeket, s mindezekre a szolgálati idő és a váltások rendjének meghatározásakor tekintettel kell lenni, a személyi állomány eligazítása során pedig ki kell térni.

Szennyezett területen a rendfenntartási feladatot el látó személyi állománynak szolgálata során kellő körültekintéssel kell eljárnia; fokozott gondot kell fordítani a kiadott rendelkezések és rendszabályok megtartására, a területen való tartózkodás idején az egyéni védelem rendszabályainak megtartására; továbbá a tapasztalható — illetve tapasztalt — gyanús körülmények észlelésére, jelentésére és a szükséges intézkedések megtételére.

A kimenekítés biztosítása

A kimenekítés alapvető célja a közvetlen csapás területéről a csapást túlélők, a sérültek szervezetszerű kivonásának és biztonságba helyezésének elősegítése — a további veszteségek csökkentése és a mentés zavartalanságának biztosítása érdekében.

A kimenekítés elsősegítésével összefüggő alapvető feladatok:

— a kimenekítés céljára igénybe vehető útvonalak kijelölése,

— a kijelölt útvonalak biztosítása,

— a kimenekítés folyamatosságának, zavartalanságának biztosítása,

— a feladat végrehajtását gátló, zavaró körülmények elhárítása érdekében a szükséges intézkedések megtétele,

— a pánik- és zavarkeltőkkel szemben az azonnali és határozott fellépés, a szükséges intézkedések megtétele; amennyiben indokolt, kiemeléssel eljárás kezdeményezése.

A feladat végrehajtása során az egyéni védőeszközök alkalmazására — az egyéni védelem rendszabályainak megtartására — csak abban az esetben van szükség, amennyiben a területen a kijelölt útvonalakon — vagy azok egy részén — szennyezett viszonyok vannak.

A mentő-, mentesítő munkálatok biztosítása

A tömegpusztító fegyverek alkalmazását követően — a keletkezett károk jellegétől és nagyságától függően — a kárterületen a hátországvédelem katonai és a polgári védelem szakszolgálati alakulatai megkezdik a mentő-, mentesítő kárfelszámoló munkálatokat. A kár-

terület egészén — munkakörzetben, munkaterületen, illetve munkahelyeken — rendőri biztosítással kell elősegíteni az egységek zavartalan működését. A lezárt területen — a munkálatok színhelyén — csak a feladatot végrehajtó egységek parancsnoki és beosztott állománya, valamint a kíségető munkálatokat végzők tartózkodhatnak.

A lezárt területre más személyek belépését csak a munkát irányító egységek — munkakörzet, terület, illetve munkahely — parancsnokának igénye vagy rendelkezése alapján lehet engedélyezni.

E feladat végrehajtásának keretében elő kell segíteni:

- a műszaki-mentő,
- az egészségügyi,
- a vegyvédelmi,
- az állategészségügyi stb.

egységek, valamint az általuk telepített intézmények (mentesítő állomások stb.) működését.

A biztosítási feladatokat a kárfelszámoló tevékenység befejezéséig kell ellátni.

A mentő-, mentesítő, kárfelszámoló feladatok végrehajtására szennyezett (fertőzött) viszonyok között — különösen vegyi vagy biológiai eszközök alkalmazása esetén — is sor kerülhet. Ebben az esetben a biztosításban részt vevő állomány egyéni védőeszközökben (gázálarc, összefegyvernemi védőszerelés) láthatja el szolgálati feladatát.

A szolgálati rendet, a váltások idejét és módját, valamint a megtartandó rendszabályokat ennek megfelelően kell meghatározni, illetve a feladat ellátása során végrehajtani.

Közreműködés a halottak személyazonosságának megállapításában

A támadás során alkalmazott nagyhatású pusztító fegyverek hatásaként a területen tartózkodók közül jelentős számban eshetnek áldozatul a támadásnak.

Bármilyen fegyverfajtaival is történt a támadás, a mentés és a kárfelszámolás során talált halottak személyazonosságát — a lehetőség szerint — meg kell állapítani.

A halottak személyazonosságának megállapítása nem közvetlenül a rendőri szervek feladata; ennek végrehajtásában azonban az illetékes katonai és polgári védelmi szervekkel együtt kell működni.

Ha a tömegpusztító fegyverek alkalmazása esetén a halottak száma nagy, a polgári védelem egységei külön gyűjtőhelyet jelölnek ki és biztosítják eltemetésüket.

Ebben az esetben a személyazonosság megállapítását a gyűjtőhelyen bizottság végzi, melyben a rendőri szerv képviselőjének is szükséges jelen lenni. Erre a célra elsősorban az igazgatásrendészet állományából célszerű beosztottat kijelölni, de e feladat ellátására más szolgálati területről is kijelölhetők beosztottak.

A személyazonosság megállapítása elsősorban a halottnál található okmányok, iratok alapján történhet. Amennyiben semmilyen — a személyazonosságra utaló — okmány nem található, úgy a személyazonosság vélelmezhető.

A fegyveres erőkhöz, szervekhez tartozó személyek azonosságának megállapítása a személyi igazolójegyek alapján is történhet.

A személyazonosság megállapítása után a halott személyen jól látható módon és helyen — megfelelően rögzítve — el kell helyezni egy cédulát, amely tartalmazza adatait:

Név:

Szül. év, hó, nap:

Anyja neve:

Állandó bejelentett lakásának címe:

A talált okmányokat, iratokat értéktárgyakat és használati eszközöket — az előírt módon — letétbe kell helyezni, illetve, ha az elhalt — igazolt — hozzátartozója jelentkezik, azokat részére a rendelkezéseknek megfelelően át lehet adni.

A bizottság által végzett munkáról jegyzőkönyvet kell készíteni, melynek egy példányát az elsőfokú rendőri hatóság kapja meg felhasználásra. A jegyzőkönyvhöz mellékelni kell a talált okmányokat, iratokat, használati tárgyakat, valamint az azokról készített jegyzéket.

Külön kell a jegyzőkönyvben megadni azoknak a halottaknak a számát, akiknek személyazonosságát nem lehetett megállapítani. Ugyancsak külön jegyzék tartalmazza felsorolásszerűen azon okmányokat, iratokat és használati tárgyakat, amelyeknek eredeti tulajdonosát nem lehetett megállapítani.

Mind a jegyzőkönyvet, mind a jegyzéket — és mellékleteit — felhasználásra az illetékes igazgatásrendészeti szervnek kell megküldeni, vagy átadni — a talált tárgyakkal kapcsolatos eljárási rend szerint.

A vagyonvédelem biztosítása

A vagyonvédelem biztosításával összefüggő szolgálati feladatok ellátása szükségessé válhat a közvetlen csapás területén is — abban az esetben, ha a támadás eredményeként olyan helyzet alakul ki, amely lehetőséget ad anyagi javak, értékek eltulajdonítására.

Ebben az esetben is a lezárt területen a vagyonvé-

delem fokozott biztosítását ór-, járőrszolgálat megszervezésével szükséges megoldani.

A járőrútvonal vagy az ór felállítási helyének meghatározásakor figyelembe kell venni a megközelítés lehetőségét, a fontossági sorrendet, a nagy értékek, műkincsek, állami raktárak stb.-k elhelyezkedését.

A feladat végrehajtására kivezényelt állomány — a részére meghatározott működési területen — fokozott figyelmet köteles fordítani az anyagi javak, értékek védelmére. A szolgálati területen minden polgári személyt igazoltatni kell, és akik a területen tartózkodásra jogosító okmányokkal nem rendelkeznek — akkor is, ha lakásuk arra a területre esik —, fel kell tartóztatni, és a meghatározottak szerint előállításukra kell intézkedni.

Ellenzegülés esetén kényszerítő intézkedés alkalmazásával kell érvényt szerezni az előírtak teljesülésének.

Tömegpusztító fegyverek alkalmazása esetén, a közvetlen csapás területén lehetséges, hogy a vagyonsvédelem biztosításával összefüggő ór-, járőrszolgálati feladatok ellátására sugár-, vegyiszennyezett vagy fertőzött területen kerül sor.

Ebben az esetben a szennyezett területen a szolgálat ellátása során az egyéni védőeszközöket alkalmazni kell.

A szolgálat szervezésekor figyelembe kell venni, hogy az egyéni védőeszközökben való szolgálatteljesítés csak korlátozott időre terjedhet; továbbá a szennyeződés következtében létrejött veszély mértékét (pl. a sugárszint nagyságát stb.-t), amely ugyancsak meghatározhatja a szolgálati idő tartamát.

Az említett esetekben meg kell határozni az egyéni védelem rendszabályait (idejét, az alkalmazandó eszközöket stb.), valamint az egyéb, a védelem biztosításával összefüggő teendőket (pl. mentesítés stb.).

Szennyezett viszonyok között, a személyi állománynak szolgálata során az egyéni védelemmel összefüggő

rendszabályokat a leghigorúbban meg kell tartania, és az észlelt gyanús jelenségeket (pl. füst, ködfelhő stb.) azonnal jelenteni kell.

A közvetett csapás területén végrehajtásra kerülő feladatok

Az alkalmazott támadó eszközök hatásai kiterjedésének várható iránya, mélysége és egyéb viszonyai — a közvetett csapás területének kialakulása — előre láthatóak, megítélhetők.

Ennek megfelelően a közvetett csapás területén a védelem biztosítása érdekében bevezetésre kerülő intézkedések végrehajtására a veszély kiterjedésének körülményeitől függő időpontban és területeken kerülhet sor. Tekintettel arra, hogy a másodlagos hatások jellege eltérő a közvetlen kárterületen érvényesülőktől, a feladatok általában ideiglenes jellegűek.

A közvetett csapás területén végrehajtásra kerülő feladatok egységes értelmezése szempontjából az előbbiekben vázolt sajátosságok figyelembevétele elengedhetetlenül szükséges.

Területlezárás

A közvetett hatások által érintett — vagy várhatóan érintett — területet a veszély érvényesülésének időtartamáig — hasonlóan a közvetlen csapást ért területhez — le kell zárni.

Ez a terület magában foglalja mind a sugárfelhő, mind a vegyiharcanyag-felhő terjedése, illetve a járvány kiterjedése által érintett területeket.

A lezárás alapvető célja a veszélyes — vagy várható-

an veszélyessé váló — területek elzárása addig az időtartamig, amíg ezek a viszonyok megszűnnek, illetve a veszély mértéke egy meghatározott — veszélytelen — szint alá csökken.

A közvetett hatások által érintett terület lezárása — nagy kiterjedése miatt — elsősorban és döntően a be-, illetve az átvezető útvonalak lezárásával oldható meg.

Az útvonalak — terület — lezárását úgy célszerű megszervezni, hogy az a veszélyes körülmények kialakulása (a felhő megérkezése) előtt mintegy 30 perccel előbb megtörténjen. A lezárás helyét az előreláthatóan veszélyes terület határán — attól mintegy 500—1000 m távolságban, a helyi körülményektől függően — szükséges meghatározni.

Azokon a helyeken, ahol az idő rövidege miatt nincs lehetőség az előbbi követelmények teljesítésére, ott a terület lezárását a legrövidebb időn belül, a veszélyes terület határától távolabb szükséges megszervezni. Amennyiben a felállítási hely közel esik a veszélyes terület valószínű határához — 500 m-en belül van —, úgy a zárásra kijelölt személyi állomány részére el kell rendelni az egyéni védőeszközök (gázálc, összefegyveremi védőfelszerelés) alkalmazását. Ennek időpontját attól függően kell meghatározni, hogy az adott helyen mikor alakulnak ki a veszélyes viszonyok.

A lezárt fő útvonalak közé eső (mezőgazdasági, dűlőutak stb.) területen a lezárást járőrözéssel célszerű megoldani.

A terület lezárásának alapvető feladatai:

— a veszélyes területre illetéktelenek bejutásának megakadályozása;

— a veszélyes területről kifelé irányuló mozgás megakadályozása, illetve meghatározott irányokba, helyekre való irányítása.

A lezárt területre belépést csak a külön engedéllyel, vagy járművek, valamint a katonai alakulatok részére vagy járművek, valamint a katonai alakulatok részére lehet engedélyezni. Személyek belépésének engedélyezésekor tájékoztatni kell a helyzetről, fel kell hívni a figyelmet arra, hogy lezárt területen csak megfelelő védőeszközökben engedélyezett a tartózkodás — és a belépés is — függetlenül a mozgást biztosító okmányoktól.

Abban az esetben, ha a veszélyes hatások által érintett — lezárt — területen áthaladás céljára útvonalat jelöltek ki, úgy a területen áthaladó járművek csak ezen az útvonalon léphetnek a területre és haladhatnak át. A belépés előtt az áthaladás során megtartandó előírásokat, rendszabályokat közölni kell a gépjárművek vezetőivel, és ellenőrizni kell, hogy az áthaladás során a szükséges védelmi intézkedések megtételéhez, megtartásához a szükséges feltételek biztosítottak-e.

Amennyiben ezek nem állnak rendelkezésre (pl. a gépköcsi szállítótere nem takarható le stb.), az áthaladás nem engedélyezhető.

A területen áthaladó járművek a kijelölt útvonalat nem hagyhatják el; a szennyezett területen belül nem állhatnak meg, és az áthaladás során a jármű teljesen zárt állapotban közlekedhet; azt a szállított személyek sem hagyhatják el.

A terület lezárása a kifelé irányuló mozgások megszüntetésére, korlátozására is vonatkozik. A lezárt terület elhagyása csak a polgári védelem szervei által meghatározott irányokban és módon történhet.

A lezárt, szennyezett területen tartózkodó, szolgálatot ellátó BM — és az együttműködő — szervek személyi állománya is csak az előírt mentesítés végrehajtása után hagyhatja el a területet.

A terület lezárását végrehajtó személyi állomány

egyéni védőeszközait (gázálarc, összefegyvernemi védőfelszerelés) alkalmazni köteles, amennyiben:

— az eligazításakor arra külön utasítást kapott;

— szolgálata során a körülmények megváltozását észleli (pl. a szélirány megváltozik, és a mérgező harcanyagok felhőjét, gőzét a felállítási helyének irányába fújja stb.).

A kimenekítés rendészeti biztosítása

A veszélyeztetett területen, településeken tartózkodó személyek kimenekítését (kivonását) rendelik el, ha:

— a kiterjedő hatások nagyfokú veszélyessége miatt a helyszínen a védelmet kielégítően nem lehet megoldani;

— elegendő idő áll rendelkezésre a várhatóan veszélyeztetett terület elhagyására.

A kimenekítés ebben a vonatkozásban lényegében ideiglenes kitelepítés (kivonás), mivel a veszélyes viszonyok megszűnése, vagy meghatározott mértékre való csökkenése esetén a kimenekített személyek visszatelepülnek a területre.

A kimenekítés és a kitelepítés közötti alapvető különbség az, hogy az előbbi nem előre megtervezett feladat, hiszen éppen az adott időszak, időpont körülményeitől függ, hogy mely területek veszélyeztetettsége miatt válik szükségessé a végrehajtása.

Tekintettel arra, hogy a veszélyeztetett területen tartózkodók a veszélyes körülmények kialakulását megelőzően (pl. a radioaktív felhő megérkezése előtt stb.) biztonságba helyezhetők, így a leglényegesebb követelmény a feladatok végrehajtása során a gyorsaság és ezzel szoros összefüggésben a fokozott fegyelem.

A kimenekítés végrehajtásának keretében elősegíteni és biztosítani kell:

— a kimenekítés végrehajtásával kapcsolatosan kiadott rendelkezések megtartását;

— valamennyi, a veszélyeztetett területen tartózkodó személy kimenekítését;

— a terület, az épületek előírtak szerinti visszahagyását;

— az öregek, rokkantak, terhes nők és gyermekek részére segítségadást és járművek igénybevételét.

A kialakult helyzettől függően a kimenekítés végrehajtására vonatkozóan a polgári védelem szervei hoznak elhatározást, illetve tesznek javaslatot. A végrehajtás elrendelése ugyancsak a polgári védelem szervei részéről történik.

A rendőri szervek feladata a kimenekítés végrehajtása során:

— a kimenekítési körzetekben, a törvényes eszközökkel a rend biztosítása;

— biztosítani a megadott irányba, a meghatározott útvonalon a szervezett menekítést;

— gondoskodni arról, hogy a kisgyermekes anyák, terhes nők, betegek, testi fogyatékosok és idősek segítséget kapjanak és előnyben részesüljenek;

— biztosítani, hogy a kimenekítéssel kapcsolatosan kiadott rendelkezések maradéktalanul érvényre jussanak;

— megakadályozni a bűncselekmények elkövetését; ha ilyen bekövetkezik, a tettes elfogására, az eljárás megindítására intézkedni kell;

— határozott, időbeni beavatkozással, tájékoztatással és rendőri intézkedéssel megelőzni, megakadályozni a pánikot, a tudatos rendzavarást, dezorganizálást;

— figyelmeztetni a kimenekülőket a családtagok együtt-tartására, a kimenekítés útvonalára, a kimenekítés helyére, az egészségügyi, ételmezési és ivóvízellátási lehetőségekre.

A kimenekítési feladatok rendészeti biztosítását általában járőrökkel célszerű végrehajtani.

Nagy kiterjedésű területen vagy településen járművek biztosítása is szükséges a járőrök részére.

Mivel a kimenekítés során egyidőben nagyobb tömegek mozgása is lehetséges, jelentős közlekedésrendészeti feladat ellátása (pl.: forgalomelterelés, forgalomirányítás stb.) is szükséges.

A kimenekítés biztosításával kapcsolatos feladatok megszervezésének elvei megegyeznek a kitelepítésre — befogadásra vonatkozóan meghatározottakkal.

A feladat végrehajtását biztosító személyi állományt útbaindítás előtt részletesen el kell igazítani. Ennek során ismertetni kell:

- a kimenekítési feladat biztosításával kapcsolatos működési területet (útvonalat);

- a veszély jellegét, kialakulásának várható időpontját;

- az egyéni védelemmel kapcsolatos feladatokat;

- az összeköttetés módját;

- az együttműködő szerveket és tevékenységüket;

- a feladat végrehajtása utáni teendőket.

A radioaktív felhő által veszélyeztetett területen végrehajtásra kerülő, kimenekítés biztosítására való útbaindítás előtt minden esetben intézkedni kell 2 db Ixecur tabletta bevételére.

A kimenekítés biztosítását végrehajtó személyi állomány a veszély várható érvényesülésének időpontját megelőzően, meghatározott idővel (általában 10—15 perc) egyéni védőeszközeit köteles felvenni. A továbbiakban ebben látja el szolgálatát — függetlenül attól, hogy a kimenekítettek rendelkeznek-e védőeszközökkel (gázálarc, védőruha).

A feladat végrehajtását biztosítók csak abban az esetben hagyhatják el a kimenekítés helyét, ha az befejező-

dött, és meggyőződtek arról, hogy valamennyi személy kimenekítése megtörtént. Ebben az esetben a kapott utasítás szerint járnak el.

Amennyiben a kimenekítés szennyezett körülmények között kerül végrehajtásra, úgy kezdettől fogva egyéni védőeszközökben (gázálarc, összefegyvernemi védőfelszerelés) kell ténykedni.

Az elzárkózás biztosítása

A radioaktív felhő által veszélyeztetett területen a védelem biztosításának másik lehetősége, módszere az elzárkózás végrehajtása.

Az elzárkózás fogalmán azt az eljárást értjük, amely az élő szervezetnek a veszélyes külső környezettől (radioaktív poroktól) való minél hatásosabb elzárását, elkülönítését biztosítja.

A veszélyt a radioaktív felhő haladása által érintett területeken, a levegőben lebegő, a felhőből kihulló radioaktív porszemek (esetleg csapadék), illetve ezek eredményeként kialakuló sugárszennyezettség és sugárszint jelenti.

A védelem biztosítása ebben az esetben a személyek (élő szervezet) elszigetelését követeli meg a szennyezett, veszélyes környezettől.

Ez úgy oldható meg, hogy a szabadban — szennyezett térben — való tartózkodást megszüntetjük, korlátozzuk, és a veszély időtartamáig a védettséget nyújtó körülmények között való tartózkodás lehetőségét biztosítjuk. A radioaktív kiszóródás elleni védelem viszonylag egyszerű módszerek alkalmazásával biztosítható.

A kiszóródás elleni védelem céljára alkalmas lényegében bármilyen épület, építmény vagy egyéb alkalmas

hely, ha azok zártóságát valamilyen egyszerű módon fokozni lehet.

A külső környezettől való teljesebb elzárás biztosítható, ha az épület, helyiség nyílászáró-szerkezeteinek záróképességét szükséganyagokkal az elzárkózás — veszély — idejére fokozzuk (pl.: az ablakok, ajtók elé vi- zes pokrócot, műanyag fóliát stb.-t helyezünk).

A védelmet biztosító elzárkózással kapcsolatos feladatokat addig az időpontig kell végrehajtani, ameddig az adott területen — a radioaktív felhő megérkezéséből eredően — a kihullás még nem kezdődött meg.

Az elzárkózás elrendelésére kerülhet sor általában, ha:

— a várható kihullás következtében kialakuló sugárveszély mértéke nem túl nagy (leginkább az „A” zóna területén!);

— a — nagyobb veszélyeztetés miatt egyébként szükséges — kimenekítés végrehajtása a rendelkezésre álló idő rövidege miatt jelentős nehézségekbe ütközik.

Az elzárkózás végrehajtását a várható helyzet értéke- lése alapján a polgári védelem szervei rendelik el.

A feladat megadott időn belül — a radioaktív felhő megérkezéséig — történő végrehajtásának, az ezzel ösz- szefüggően kiadott rendelkezések végrehajtásának biz- tosítása a rendőri szervek közreműködését is megköve- teli.

Az elzárkózás biztosításával összefüggő feladatok:

— Érvényt szerezni az elzárkózás végrehajtására ki- adott rendelkezések, intézkedések megtartásának, illetve végrehajtásának;

— Ellenőrizni a területen tartózkodó valamennyi sze- mély, lakóépület, intézmény elzárkózását;

— Intézkedések foganatosítása a végrehajtást akadá- lyozókkal, a rémhírterjesztőkkel és a pánikkeltőkkel szemben;

— Szükség esetén kényszerintézkedés alkalmazása a rend fokozott biztosítása, a feladat végrehajtása érdekében;

— Az elzárkózás megszüntetése esetén a meghatározott rendszabályok megtartásának biztosítása.

A feladat végrehajtásával kapcsolatos általános elvek, módszerek a következők:

A személyi állománynak azon tagjai, akiknek szabadban való tartózkodása a veszélyes területen elengedhetetlenül szükséges, szolgálatukat egyéni védőeszközökben látják el. Az egyéni védőeszközök használatára — a védelem rendszabályainak megfelelően — az ott-tartózkodás időtartamától és a sugárveszély mértékétől függően kerülhet sor.

Az elzárkózás biztosítására kijelölt állomány köteles:

— egyéni védőeszközöket magánál tartani és azt az utasítás szerint alkalmazni;

— a sugárveszély időszakában az Ixecur tablettát folyamatosan szedni.

Az egyéni védőeszközök felvételére, valamint az Ixecur tablettá alkalmazására a radioaktív felhő megérkezése előtt kell, hogy sor kerüljön.

A várható helyzet értékelése alapján előre megállapítható a radioaktív felhő megérkezése — a kihullás kezdetének és befejeződésének időpontja — az adott tér-ségben.

Azokon a helyeken, településeken, ahol a rendőri erők közreműködnek, a védőeszközök felvételére a felhő számított megérkezési időpontját megelőző 10—15 percet célszerű az eligazítás során meghatározni.

A meghatározott időpontban a rendszeresített egyéni védőeszközöket (gázálarc, összefegyvernemi védőfelszerelés) fel kell venni, és a feladatokat a továbbiakban azokat alkalmazva kell végrehajtani — függetlenül attól, hogy a polgári személyek rendelkeznek-e egyéni védőeszközökkel, vagy sem.

A védőeszközök felvételére meghatározott időponttól el kell térni, amennyiben a veszélyhelyzet kialakulása nem az előzetesen számított időpontban következik be (pl. a radioaktív felhő a számított időpont előtt érkezik meg stb.).

Erre vonatkozóan a területen szolgálatot ellátó személyi állomány tájékoztatást kaphat a polgári védelem szerveitől, illetve összeköttetés esetén az előljáró rendőri szervtől.

A kihullás megszűnése után a szennyezett területen szolgálatot teljesítők kizárólag gázálcban és összefegyvernemi védőfelszerelésben láthatják el feladataikat.

A sugárveszély körülményei között tartózkodók esetében követelmény az egyéni sugáradagmérők (önleolvasós doziméterek) állásának folyamatos figyelése. Amennyiben a sugáradagmérő által jelzett érték (dózis) elér egy meghatározott nagyságot (pl. két osztásértéket), úgy azt azonnal jelenteni kell, illetve az eligazításkor meghatározottak szerint kell eljárni.

Az elzárkózással összefüggő feladatok végrehajtása után a területen valamennyi, szabadban tartózkodó s engedéllyel nem rendelkező személyt elő kell állítani az eligazítás során meghatározott rendőri szervhez — tekintet nélkül arra, hogy egyéni védőeszközzel rendelkezik-e vagy sem.

Forgalomirányítás, forgalomkorlátozás

A közvetett csapás területén a védelem a veszélyes körülmények kialakulása előtt meghatározott védelmi feladatok végrehajtását követeli meg.

Ez az időszak a forgalom intenzív lebonyolítását igényli.

A veszélyes körülmények kialakulásakor, vagy azt rö-

viddel megelőzően, konkrétan a veszélyes viszonyok kialakulásának időszakában (a radioaktív kihullás időtartamáig stb.), valamint a veszély fennállásának időtartama alatt minden mozgást, forgalmat le kell állítani, illetve korlátozni kell. Ilyenkor az adott területen — a kialakult helyzettől és a veszély mértékétől függően — csak a megkülönböztető jelzéssel ellátott járművek, valamint — egyéni védőeszközökben — a szabad mozgásra jogosító okmánnyal rendelkező személyek mozgását lehet engedélyezni.

A közvetett csapásterület kialakulása után a területen az átmenő forgalom céljára útvonalat (útvonalakat) szükséges kijelölni, és ott el kell látni a forgalom irányításával és ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat.

A veszélyes terület megkerülésére szükséges terelőutak kijelölése, valamint a forgalom elterelésének biztosítása.

Amennyiben a szennyezett területen átmenő forgalom céljára útvonalat jelöltek ki, úgy az előzőekben meghatározott korlátozásokon túlmenően biztosítani kell, hogy:

— az átmenő forgalom céljaira csak a kijelölt útvonalat vegyék igénybe;

— az áthaladó járművek személyzete, utasai a meghatározott védelmi rendszabályokat, előírásokat tartsák meg;

— a forgalomban a fegyveres szervek járművei előbbséget kapjanak.

A forgalomirányítással összefüggő feladatok ellátása ilyenkor annyiban tér el a szokásostól, hogy a személyi állomány védőeszközökben (gázálarc, összefegyvernemi védőfelszerelés) látja el a szolgálatát.

A szolgálat időtartamát ennek megfelelően kell meghatározni — figyelembe véve a veszélyes körülmények

jellegét, mértékét (pl. a sugárszintet) és a védőeszközök alkalmazásának szükségéből eredő korlátokat.

A feladatot ellátó személyi állomány szolgálata során köteles az egyéni védelem rendszabályait megtartani és a terület elhagyása előtt az előírt mentesítést végrehajtani.

A mentő-, mentesítő munkálatok rendfenntartása

A közvetett csapás területén a mentő-, mentesítő munkálatok rendfenntartása elsősorban azon egységek, intézmények munkájának biztosítását jelenti, amelyek az ilyen jellegű feladatokat végrehajtják.

Tekintettel a közvetett csapásterületen jelentkező feladatok jellegére, ezeket általában egészségügyi, vegyvédelmi, állategészségügyi egységek által üzemeltetett, telepített intézmények, állomások vagy más bázishelyek hajtják végre (pl.: személymentesítő állomás, járványügyi oltóállomás, orvosi segélyhely, élelmiszer-mentesítő hely stb.).

A mentő-, mentesítő munkálatok biztosításának módja és elvei általában megegyeznek a Csapás bekövetkezése esetén c. fejezetnek, A mentő-, mentesítő munkálatok címszó alatt kifejtett részével.

Vagyonvédelmi feladatok

A közvetett csapás területén — tekintettel arra, hogy a veszélyes hatások elleni védelem intézkedései sajátos helyzetet teremtenek (a településeket elhagyják, a normál életkörülményeket felfüggesztik stb.) — a vagyonvédelmet fokozottan biztosítani kell.

A védelmi intézkedések eredményeként — a csapások hatásai által érintett vagy várhatóan érintett területe-

ken — városok, falvak néptelenedhetnek el (elzárkózás), vagy bizonyos ideig teljesen üresen maradnak (kimenekítés).

Ez a körülmény kedvező feltételeket teremt a vagyon elleni bűncselekmények elkövetésére, a fosztogatásra, a rongálásra.

Mindezekre még akkor is figyelemmel kell lenni, ha ez a tevékenység — éppen a terület veszélyes körülményei miatt — az elkövető életét is fenyegetheti. A területen az életveszély (pl. a sugárzás jelenléte, esetleg járványveszély vagy a mérgező harcanyagok jelenléte) általában közvetlenül nem érzékelhető; így a kockázat nagyságának felmérhetetlensége folytán a kedvező körülmények lehetőséget adhatnak törvényellenes cselekmények elkövetésére.

A védelemmel összefüggő feladatok végrehajtásának — viszonylagosan szűk — időnormái, valamint a közvetett csapásterület nagy kiterjedése indokolja annak feltételezését, hogy megvan a lehetősége a vagyon elleni bűncselekmények elkövetésének. Ezért a közvetett csapásterület egészén biztosítani kell a fokozott vagyonvédelmet — a védelmi intézkedések fenntartásának egész időtartama alatt.

A vagyonvédelmi feladatok ellátása érdekében az elrendelt védelmi feladatok (elzárkózás, kimenekítés) végrehajtása után a közvetett csapás területén járőrszolgálat szervezése szükséges.

Ennek során a következő szempontokat kell figyelembe venni:

— A területen, településen milyen jellegű védelmi intézkedések (elzárkózás, kimenekítés) kerültek bevezetésre, illetve végrehajtásra, és azok előreláthatóan mennyi ideig maradnak érvényben;

— A járőrök útvonalát úgy kell meghatározni, hogy az magában foglalja a vagyonvédelem szempontjából

különösen fontos településeket, utakat, objektumokat, intézményeket;

— A járőrözésre kijelölt útvonalat — figyelemmel az ott kialakult veszély jellegére és mértékére — a meghatározott időnormán belül be lehessen járni;

— A járőr egyéni védőeszközökben köteles szolgáltatást ellátni;

— A járőrözésre általában jármű igénybevételével kerüljön sor. Ha a veszélyeztetés erőteljesebb (pl. magas a sugárszint), nagyobb védeettséget biztosító járművet (gépkocsit) kell igénybe venni;

— A járőrszolgálat ellátására biztosított gépkocsit minden esetben el kell látni sugármérő-műszerrel (IH-2, IH-5), valamint mentesítőeszkővel (GL-1) és mentesítőanyaggal;

— A járőrök részére részletesen meg kell határozni a feladatokat; el kell igazítani a — veszély jellegétől függő — védelmi követelmények megtartására, valamint a szennyezett terület elhagyásával kapcsolatos kötelekre (pl. a mentesítésre).

Amennyiben a járőr — szolgálata ellátása során — bűncselekmények elkövetését vagy arra utaló, gyanús körülményeket észlel, intézkedését a jogszabályokban meghatározottak szerint köteles megtenni. Ilyenkor szolgálati területén a bűncselekmény elkövetésén tettenért, vagy azzal alaposan gyanúsítható személyeket — a jogszabályokban meghatározott módon — elő kell állítani.

Ugyancsak elő kell állítani:

— az okmányokkal nem rendelkező személyeket,

— az egyéni védőeszközök nélkül területen tartózkodó személyeket — akkor is, ha engedéllyel rendelkeznek,

— az engedély nélkül területen tartózkodó személyeket — akkor is, ha egyéni védőeszközökkel rendelkeznek.

MAGATARTÁSI SZABÁLYOK

A háborús körülmények kialakulása, a megszokott élet-körülmények, viszonyok megváltozása hatással van az emberek gondolkodásmódjára, viselkedésére. Ennek az időszaknak legfontosabb jellemzője a feszült idegállapot, az állandó szorongás.

Háború esetén az embert érhető legsúlyosabb meg-rázkódtatások következhetnek be.

A nagyhatású tömegpusztító eszközök alkalmazásának lehetősége — az emberek jelentős részénél — hozzájárul a kilátástalanság érzésének kialakulásához, ami a szervezett, tudatos védekezés lehetőségét vonja kétségbe.

A közvetlen veszélyhelyzet, egy csapás bekövetkezése, annak körülményei, a csapás sújtotta, illetve a veszélyeztetett területen bevezetésre kerülő intézkedések mind hozzájárulnak az egyébként is feszült állapot, légkör fokozódásához.

A védelem biztosításával összefüggően jelentkező feladatok végrehajtásának sikere jelentős mértékben függ a területen tartózkodó és ott intézkedő személyi állomány magatartásától, fellépésétől is.

A magabiztos, nyugodt, higgadt, de határozott, kulturált fellépés és intézkedés jelentősen hozzájárulhat — még bonyolult viszonyok között is — a védelmi feladatok eredményes ellátásának biztosításához.

A magatartás általános szabályai a feladatok végrehajtása során:

— A feladatok végrehajtásában közreműködő beosztottak magatartása legyen alkalmas arra, hogy az állampolgárok tevékenységét a helyes irányba befolyásolják. Feladatukat öntudatosan, fegyelemmel teljesítsék, tevékenységükben legyenek meggondoltak, fellépésük legyen határozott, magabiztos.

Intézkedés során fellépésük segítő szándékú legyen, és az állampolgárok érezzék ezt a segítőkészséget magatartásukból, határozottságukból és higgadságukból.

Követeljék meg az engedelmességet, az elvárható rend- és magatartási szabályok megtartását.

— Az intézkedés során nyugtató szóval kell hatni a tömegekre, csoportra; ilyenkor rendkívül fontos a türelem. Figyelembe kell venni, hogy a körülmények hatására az emberek ingerültek — olyan események miatt is, amelyenekre egyébként máskor nem reagálnának.

Ebben az időszakban gyakoribbak az erőszakos megnyilvánulások. Az emberek vérmelegletük, idegrendszerük szerint reagálnak az eseményekre, és az egyén menekülésének, túlélésének lehetősége felszabadítja azokat a gátakat, amelyek a kulturált viselkedést egyébként szabályozzák. Ezért számítani kell arra, hogy gyakoribb lehet az indulatok különböző formáinak megnyilvánulása — pl. hangoskodás, veszekedés stb. Ilyen esetben különösen fontos szerepük és jelentőségük van a rövid, tömör, határozott utasításoknak.

— Kellően higgadt és körültekintően udvarias fellépéssel el kell érni, hogy az öntudatos tömeg az intézkedők segítségére legyen. Törekedni kell arra, hogy maguk az állampolgárok forduljanak el a rendbontóktól, a pánikkeltőktől és leplezzék le azokat.

Még súlyos helyzetben is követelmény, hogy az intézkedések az állampolgárok és a személyi állomány jó kapcsolatát eredményezzék.

— Az intézkedések során kerülni kell az izgatott személyekkel a vitatkozást. Az adódó helyzetek nem tűrnek hosszas magyarázgatást, körülményes bizonygatást; ezért mindig csak a megkívánt viselkedésre, tevékenységre vonatkozó tömör, érthető felhívás, utasítás megadása szükséges.

A hosszas, körülményes magyarázgatás vitát, idegeskedést idézhet elő, amely pedig a rend, a fegyelem felbomlásának csírája.

— Az intézkedések során célszerű hangos kézibeszélő készüléket használni. Ennek segítségével mindenki számára jól hallhatóan és érthetően lehet közölni a felhívásokat és utasításokat.

Az eddigieken túlmenően — a korszerű háború viszonyai között — a rendészeti feladatokat ellátó személyi állomány akkor tudja feladatát maradéktalanul teljesíteni, ha a szakismereteken túl:

— ismeri az adott időszakra vonatkozóan kiadott és érvényben levő rendeleteket, intézkedéseket;

— ismeri az egyes feladatok végrehajtásának rendjét, rendszabályait, tartalmát, a feladat végrehajtásának időbeni, területi kiterjedését;

— tájékozott arról, hogy tevékenysége milyen módon kapcsolódik a területen egyidőben bevezetett intézkedésekhez;

— tájékozott az adott területen az együttműködő szervek tevékenységéről;

— tisztában van a különböző riadók elrendelésének és feloldásának jelzéseivel, a követendő magatartási rendszabályokkal, a védekezés egyszerű lehetőségeivel;

— ha a feladatok ellátásában együttműködő szervekkel, az állampolgárokkal megfelelő szolgálati és emberi kapcsolatot tud teremteni, biztosított a rendszeres és kölcsönös tájékoztatás a saját helyzetről, illetve a segítség a feladatok végrehajtásában.

A SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY RBV-VÉDELEMMEL KAPCSOLATOS KÖTELMEI

— Ismerje az egyéni védelem rendszabályait, módszereit, eszközeit, gondoskodjék azok hadihasználható állapotáról, azokat állandóan tartsa készenlétben.

— Szennyezett viszonyok között egyéni védőeszközeit alkalmazva és a védelem rendszabályait megtartva köteles a szolgálatot ellátni.

— Sugárszennyezett területen való ténykedés ideje alatt folyamatosan figyelemmel kell kísérnie az egyéni önleolvasós sugáradagmérő állását. Amennyiben a szál kitérése eléri az eligazításkor meghatározott értéket, úgy a meghatározottak szerint köteles eljárni.

— Szennyezett területről való kivonás vagy váltás esetén — annak határán — hajtson végre részleges vagy — amennyiben lehetséges — teljes mentesítést.

— A sugárszennyezett viszonyok közötti szolgálat el látása után — bevonuláskor — az egyéni sugáradagmérőt ellenőrzésre és feltöltésre a kijelölt helyen le kell adni.

— Rendkívüli eseménynek megfelelő módon kell je lenten a területen esetlegesen tapasztalt nagyfokú ve szélyeztetést, vagy az egyéni védelem rendszabályainak bármilyen okból történő, az előírásoktól eltérően való megtartását, végrehajtását.

EGYÜTTMŰKÖDÉS

A háborús időszaki rendőri feladatok eredményes végrehajtása érdekében a BM-szervek együttműködnek:

— a hátszágvédelem alakulataival, egységeivel;
célja: a forgalomszabályozási, az irányítási, a karhatalmi és a fegyveres biztosítási feladatok végrehajtása;

— a munkásőrség egységeivel;
célja: a forgalomszabályozási, az irányítási, a rendfenntartási, a fegyveres biztosítási, valamint a kitelepítéssel és a befogadással összefüggő feladatok végrehajtása;

— a polgári védelem parancsnokságaival, egységeivel, szakszolgálataival;

célja: a kitelepítés és a befogadás biztosításával a támadás veszélyével, a csapás bekövetkezésével, a polgári védelem egységeinek működése biztosításával és a polgári lakosság védelmével összefüggő (rendészeti) feladatok végrehajtása;

— egyéb, az egyes feladatok végrehajtásában közreműködő szervekkel, egységekkel.

Az együttműködés módját, formáját, terjedelmét, az alá-, mellé- és fölérendeltségi viszonyokat a — mindenkor érvényben levő — vonatkozó együttműködési tervek, okmányok határozzák meg.

AZ EGYÉNI VÉDELEM ESZKÖZEI

Az egyéni védőeszközök körébe azok, az egyén által alkalmazott, használt eszközök tartoznak, amelyek a személyek közvetlen védelmét hivatottak biztosítani.

Alapvető egyéni védőeszközök

Gázálarc

Rendeltetése: a légzőszervek, valamint a fej védelme; a mérgező (veszélyes) anyagot tartalmazó levegő szűrése.

Részei:

— álarcest: gumiból készül, az arcot és a fejet is borító álarc, amelyen szemüveg helyezkedik el.

— szűrőbetét: a levegő szűrésére szolgáló fémdoboz, amelyben a különféle rendeltetésű szűrőanyagok (rétegek) helyezkednek el. Alján gumidugóval zárható nyílás, tetején az álarctesthez történő csatlakozásra alkalmas menetes csatlakozó van.

— összekötő tömlő: a régebbi mintájú gázálarcoknál — a nagy méretű szűrőbetét miatt — az álarctest és a szűrőbetét összeköttetését biztosította.

— hordtáska: az álarctest és a tartozékok tárolására, hordására alkalmas, szövetből készült, vállon hordható táská.

A gázálarc használatakor az elhasznált levegő az álarctesten elhelyezkedő ún. kilégzőszelepen keresztül jut ki a szabadba. A kilélegzett páradús levegő a gázálarc belső terében, a szemüveg belső felén kicsapódik, és gátolja (gátolhatja) a kilátást. Ennek elkerülése érdekében gondoskodni kell a páramentesítésről, melynek többféle eszköze van:

— a páramentesítő szappan, mely rudalakú kenhető szappanféséség, amelyet, ha vékony, egyenletes rétegben a szemüveg belső felére viszünk fel, megakadályozza a páralecsapódást — anélkül, hogy zavarná a kilátást;

— a páralefúvócső, amely a belső térben úgy van az álarctesttel egybeépítve, hogy a beszívott, külső levegőt a szemüveg belső felére vezeti, és így ott a pára kialakulását megakadályozza, lefújja;

— a páramentesítő lemez, mely a szemüveg méretének megfelelő celluloid lemez, amelynek egyik oldalán szilikagél réteg van elhelyezve, amely a levegőben levő párát megköti, és így meggátolja annak kicsapódását.

A páramentesítő lemezt úgy kell behelyezni, hogy a szemüveg belső felén levő leszorítókarikákat ki kell venni és a dobozból kivett páramentesítő lemezre rá kell helyezni. Azt az oldalát, amely párásodik (amelyen nincs szilikagél), a szemüveg belső felére kell szorítani, és a leszorítókarikával rögzíteni kell. Használat után a páramentesítő lemez — levegőn hagyva — az elnyelt nedvességet elveszti, és újból használható.

A gázálarc szűrőbetétje védelmet nyújt minden ismert mérgező harcanyag ellen — kivéve a szénmonoxid gázt. A szénmonoxid elleni védelem céljára külön szűrőbetét van rendszeresítve — hopkalit vagy szénmonoxid-szűrőbetét néven. Ez egyaránt csatlakoztatható

közvetlenül a gázálarchoz — amennyiben csak szén-monoxid veszély van, vagy a normál szűrőbetét elé — amennyiben szénmonoxid jelenléte is lehetséges.

Összefegyvernemi védőkészlet

A védőkészlet műgumi réteggel bevont sűrű szövésű textilanyagból készül, mely a radioaktív porok, a mérgező harcanyagok és a bakteriológiai fegyverek elleni védelem céljára szolgál, mivel alkalmazása esetén megakadályozza mindezeknek a ruházatra vagy a bőrfelületre való jutását. Nukléáris fegyverek, fénysugárzás és gyújtóanyagok (napalm) elleni védelmet is biztosít — rövid idejű hatás esetén.

A készlet:

védőköpenyből,
védőharisnyából (1 pár) és
védőkesztyűből (1 pár) áll.

Többféle változatban készült, amelyek között lényeges eltérés nem volt — kivéve a legújabb változatot (67 M), amely kivitelében (úszómellényes változatú), valamint méretelosztásában eltér a korábbi típusoktól.

Valamennyi típus használható:

védőlepelként,
védőköpenyként,
védőruhaként.

Védőlepelként — védőharisnya és kesztyű nélkül — a védőköpenyt akkor használjuk, ha alkalmazása gyorsan szükséges, vagy gépkocsival szennyezett területen haladunk át.

Védőköpenykénti alkalmazásakor mindhárom részét használjuk — úgy, hogy védőköpeny szárnyait is begomboljuk. Ilyen módon kerül alkalmazásra a védőkészlet szennyezett területen való gyalogos áthaladás során.

vagy szennyezett területen őrszolgálati feladatok ellátása esetén.

Védőruhaként a készlet akkor kerül alkalmazásra, ha szennyezett területen olyan tevékenységet kell folytatni, amely hosszabb tartózkodást igényel, illetve, ha a tevékenység jellege miatt a szennyeződés lehetősége, veszélye jelentősen megnő.

Ebben a hordmódban mindhárom rész alkalmazásra kerül — oly módon, hogy a védőköpeny megfelelő rendszer szerinti összegombolásával egy zárt overál alakítható ki, mely a legnagyobb fokú zárttságot (védelmet) biztosítja.

Az eddigiekén túl a 67 M típus alkalmazható:

— álcázó öltözetként — optikai vagy infrafelderítés ellen,

— víziátkelőeszközként — a köpenyen levő légszák felfúvásával úszómellény alakítható ki.

Valamennyi típus alkalmazható

esőköpenyek.

sátorlapként (két védőköpenyből kétszemélyes sátor alakítható ki).

Személyi vegyivédelmi csomag

Barna színű polietilén tokban, mérgező harcanyagokkal történt szennyezés esetén alkalmazható mentesítő oldatokat tartalmaz.

A gézzsákkal borított kis műanyag ampulla az idegméreg típusú mérgező harcanyaggal történt szennyezés esetén szükséges mentesítő anyagokat, a gézzsákkal borított nagy műanyag ampulla a mustár típusú mérgező harcanyaggal történt szennyezés esetén szükséges mentesítő anyagokat tartalmazza.

Amennyiben a szennyező anyag típusa nem ismert, úgy előbb a kis, majd a nagy műanyag ampulla oldatával is végre kell hajtani a mentesítést.

Fegyver-vegyimentesítő csomag

Kék színű gumírozott vászontokban elhelyezett polietilén zacskó, amely a mentesítő anyagot poralakban tartalmazza. Mentéséskor a zacskót felnyitva vizet vagy más oldószert kell beleönteni, télen a zacskó oldalán levő alsó, nyáron a felső jelig. Az oldószert beöntése után egyszer-kétszer meg kell rázni, majd le kell rakni — az előre elkészített helyre, mivel oldódáskor jelentős hő fejlődik (70—80 °C). Az oldat — lehűlése után — fegyver, kisebb technikai eszköz mentésére használható.

Atropin önampulla

Műanyaggal összeszerkesztett injekciós tű, mellyel az idegmérgekkel történt mérgezés esetén kell a mérgezettnek a hatóanyagot beadni. A mérgezés tényét két jellemző tünet alapján lehet megállapítani:

- pupillaszűkület vagy
- görcsök.

Az injekciós tűt védő kupakot egy erőteljes nyomással lefelé kell szorítani, majd azt lehúzáva, a tű beszűrhető. Az ampulla benyomásával a folyadék az izomba fecskendezhető. Benyomott állapotban kell kirántani.

Ixeur tabletta

A szervezet sugártűrő képességét fokozza, amennyiben a sugárhatás előtt $\frac{1}{2}$ —2 órával két tablettát bevesznek. Hatása 5—6 órán keresztül marad fenn, ezt követően ismételt bevétele szükséges. A tabletta szedésével az emelt sugártűrőképesség másfél-kétszeresére növelhető.

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ 3

ÁLTALÁNOS RÉSZ 5

A LÉGITÁMADÁS ELLENI VÉDEKEZÉSSSEL
KAPCSOLATOS FELADATOK 8

A légitámadás elleni védekezésre való előkészü-
tekkel kapcsolatos feladatok 8

A lakosság riasztása — légiriadó — esetén 9

A légiriadó tartama alatt 13

A légiriadó elmúlt jelzés esetén 15

CSAPÁS BEKÖVETKEZÉSE ESETÉN 17

A közvetlen kárterületen végrehajtásra kerülő fel-
adatok 21

Lezárás 21

Forgalomirányítás, útvonal-biztosítás 26

Rendfenntartás 28

A kimenekítés biztosítása 30

A mentő-, mentesítő munkálatok biztosítása 30

59

<i>Közreműködés a halottak személyazonosságának megállapításában</i>	32
<i>A vagyonvédelem biztosítása</i>	33
A közvetett csapás területén végrehajtásra kerülő feladatok	35
<i>Területlezárás</i>	35
<i>A kimenekítés rendészeti biztosítása</i>	38
<i>Az elzárkózás biztosítása</i>	41
<i>Forgalomirányítás, forgalomkorlátozás</i>	44
<i>A mentő-, mentesítő munkálatok rendfenntartása</i>	46
<i>Vagyonvédelmi feladatok</i>	46

MAGATARTÁSI SZABÁLYOK 49

A SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY
RBV-VÉDELEMMEL KAPCSOLATOS
KÖTELMEI 52

EGYÜTTMŰKÖDÉS 53

AZ EGYÉNI VÉDELEM ESZKÖZEI 54

Kiadásért felelős: Rózsa Andor

Kézirat leadás: 1973. I. hó

Megjelent: 1973. V. hó

73.1176/4—2512 — Zrínyi Nyomda, Budapest

Felelős vezető: Bolgár Imre vezérigazgató